

dimpotrivă, printr-o cât mai atentă dozare a acestora. E ceea ce-i reușește nu numai acolo unde era de așteptat, adică în cazul lui Radu Beligan, ci și în cazul altor actori redutabili ai Naționalului, de la Damian Crășmaru (imprevizibil în doctorul Chumley), la Dan Puric (savuros în doctorul Sanderson), și de la Simona Bondoc (100% „americancă” în doamna Chumley) la Raluca Penu (100% asistentă în Julia Kelly).

E de nădăjduit ca și Adela Mărculescu (dna Simmons, sora lui Elwood) să scape de crisparea de la premieră și, „dându-și drumul”, să se simtă mai la largul ei în acest rol, chiar dacă nu i se potrivește ca o mânășă, cum i s-ar fi potrivit, de pildă, dnei Carmen Stănescu. Sunt convingători și la obiect Radu Ițcuș (Wilson) și Valentin Uritescu (șoferul Lofgren).

Partea leului îi revine lui Radu Beligan, interpretul lui Elwood, cel care îl „vede” pe Harvey și trebuie să ni-l facă „vizibil” și nouă, desigur, dacă credem în el. Dar cum să nu credem, când îl vedem în scenă pe Radu Beligan purtându-se atât de atent, de grijuliu și de curtenitor cu acest nou și atâteaînțelegător prieten al său? Nici nu mai știm dacă menirea lui Harvey este aceea de a-l însoți pe Elwood sau dacă nu cumva menirea lui Elwood va fi fost aceea de a fi doar însoțitorul lui Harvey. De a fi, cu alte cuvinte, și însoțitorul nostru, ajutându-ne să pătrundem în lumea mirifică a teatrului, a iluziei, a speranțelor noastre, mărturisite și mai ales nemărturisite, că putem fi mai buni, că încă putem fi mai buni, adică sinceri și generoși, adevărați și drepiți, față de semenii noștri și față de noi înșine, față de irepetabilul miracol al existenței noastre în această atât de trecătoare dimensiune a realului. De la meșteșug la artă sunt probabil tot atâția pași câți rămân de făcut de la artă la magie. Fascinant și surăzător, Radu Beligan i-a parcurs – numai el știe când și cum – și pe aceștia din urmă. A ajuns la seninătate și bucurie curată. Iar dacă poate să existe – și chiar există! – și un astfel de Radu Beligan, de ce să nu existe și Harvey?

VICTOR PARHON

Scenă din *Salt mortal* de Aziz Nesin la TNB (regia: Gavril Pinte)

FRAGILITATEA METAFOREI

SALT MORTAL de Aziz Nesin. Traducere de Viorica Dinescu • **TEATRUL NAȚIONAL DIN BUCUREȘTI** • Data reprezentației: 13 ianuarie 1995 • Regia: Gavril Pinte • Scenografia: Roxana Ionescu • Muzica: Cristian Tarnovețchi, Constantin Fleancu • Distribuția: Olga Delia Mateescu (Myra), Tomi Cristin (Rovni), Dragoș Ionescu (Prezentatorul), Florian Ilie (Înghițitorul de flăcări), George Iordache, Cătălin Stancu (Piticul), Marian Vișan (Jonglerul), Aurelian Ciuciulei, Marin Dumitrescu, Ion Tudorache, Elena Tudorache (Personalul medical).

De la înființarea sa în secolul trecut, Teatrul Național n-a încetat să provoace interogații și reproșuri dintre cele mai diverse, legate de repertoriu, de distribuția rolurilor sau de ce se petrece „prin comitetul teatral și prin gândul direcțiunii”, cum ar completa patronul Caragiale. Deși unele dintre acuze se încăpățânează să-și păstreze actualitatea, nu poate fi ignorată șansa pe care această instituție o acordă, în ultimul timp, studenților nu numai actori, dar și regizori, de a debuta sub sigla TNB.

După montarea unui text clasic – **Romeo și Julieta** de Shakespeare, în viziunea regizoarei Beatrice Bleonț –, Naționalul bucureștean propune de această dată o premieră pe țară, oprindu-se la dramaturgia contemporană: **Salt mortal** de Aziz Nesin, în regia lui Gavril Pinte. (Ambii debutanți sunt încă studenți la Academia de Teatru și Film.)

Prinde-mă de mână, Rovni! (titlul original al piesei, tradusă de Viorica Dinescu, autoarea unor cercetări de referință în spațiul culturii turce) este o lucrare dramatică a cărei substanță se

structurează sub forma unei parabole a cuplului. Myra și Rovni, doi acrobați de circ la apogeul carierei, descoperă abia în urma unui accident, pândiți de experiența-limită a morții, că resortul fundamental al existenței în doi este nevoia de echilibru. Aziz Nesin își construiește discursul metaforic foarte aproape de sugestiile filosofice din „Banchetul” lui Platon. Trupul dublu al atleților devine unic în zborul dintre trapeze, refăcând ființa originală, căci, așa cum spune anticul, „fiecare dintre noi este o jumătate de om despărțită de întregul ei (...) și fiecare jumătate își caută neconștient frântura ruptă din el însuși”.

Natura intrigii nefiind deci exterioară, ci antrenând profunzimile psihicului uman, e ușor de bănuțat cât de incomodă poate deveni întâlnirea unui regizor cu un astfel de text.

Montarea lui Gavril Pinte gravitează în jurul unui moment esențial al conflictului – accidentul, căderea fiecăruia în infernul celuilalt. Semnificațiilor textului regizorul le găsește o concretizare scenică de asemenea profund metaforică. Învinse de gravitație, trupurile celor doi se prăbușesc și agonizează pe două paturi de spital, în timp ce sufletele, neîmpăcate, rămân agățate în plasa de sub trapeze și încearcă să se salveze. În consecință, întreaga evoluție a protagoniștilor are loc în acest spațiu insolit, dar greu de subordonat. Schimbarea coordonatelor obișnuite de joc are repercusiuni diferite asupra actorilor. De pildă, Olga Delia Mateescu (Myra) pare vizibil stânjenită, cel puțin în prima parte a spectacolului, de mobilitatea imprevizibilă a plăcii, în timp ce Tomi Cristin (Rovni) nu numai că nu este inhibat, ci dovedește chiar

PREMIERĂ PE ȚARĂ

o condiție fizică de adevărat acrobat. Pe de altă parte, din cauza balansului aproape continuu, rostirea replicilor dezvăluie imediat calitățile unei dicțiuni îngrijite și exersate (Olga Delia Mateescu) sau imperfecțiunile ei, provenite mai ales din neglijență sau afectare în articularea sunetelor (Tomi Cristin).

Dincolo de aceste inconveniente, relațiile dintre personaje reflectă o descifrare corectă a identităților psihologice, deși o mai atentă delimitare

între stările de maximă tensiune și cele de acalmie provizorie pe care le parcurg ar contribui la eliminarea momentelor de linearitate.

Un personaj ingenios construit este Prezentatorul (Dragoș Ionescu), substituit al morții, a cărui prezență echivalează cu inserții benefice de dinamism.

În universul realizării plastice a reprezentației, scenografia Roxanei Ionescu punctează momentele simbolice, sugerează, fără să devină excesivă, logica

ei, integrându-se firesc în discursul regizoral.

Salt mortal este un spectacol în care esențiale rămân nuanța și finețea detaliului, o metaforă scenică a cărei existență depinde de un număr considerabil de imponderabile. Fără a dori cu orice preț o comparație forțată, am putea vorbi de o complicată echilibristică, în care neglijarea oricărui pas poate compromite delicatețea ansamblului.

ANCA PLATCU

INCIDENT ÎN DEALUL SPIREI

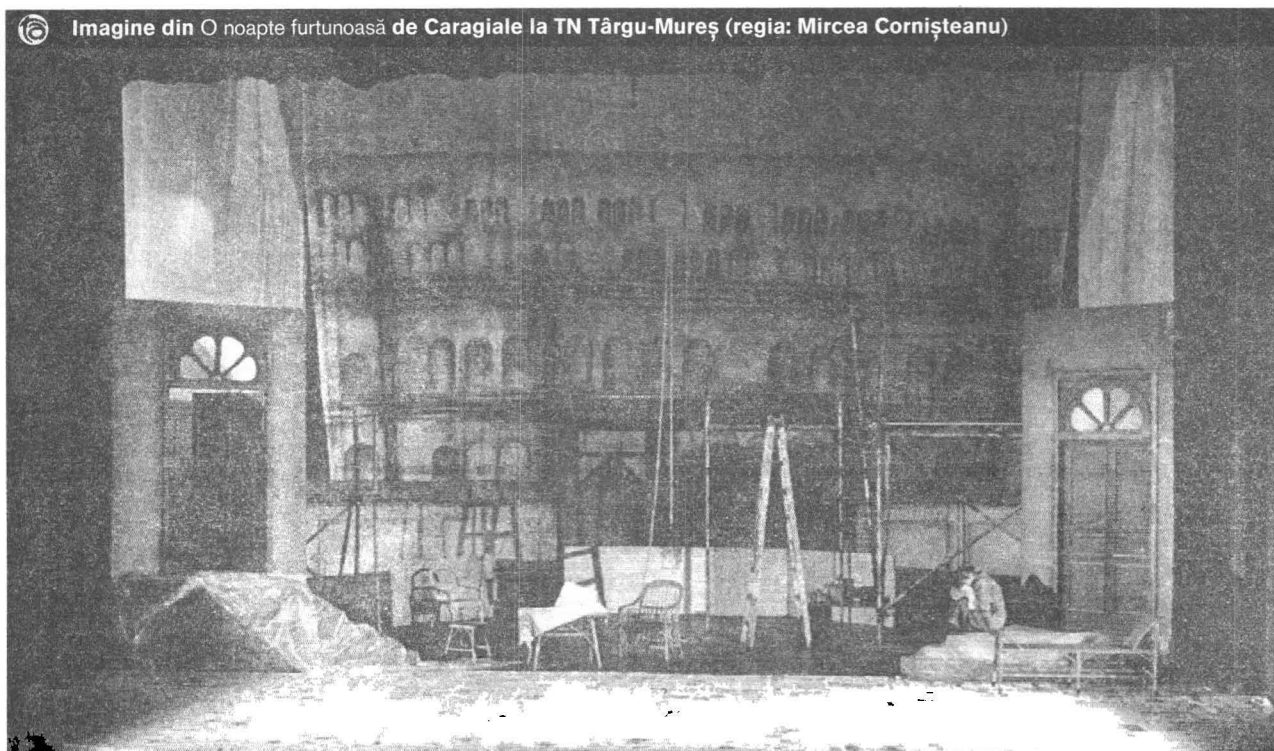
Zița îi dă lui Țircădău în ochi cu un spray paralizant

O NOAPTE FURTUNOASĂ de I. L. Caragiale ● **TEATRUL NAȚIONAL DIN TÂRGU-MUREȘ** ● Data reprezentației: 6 decembrie 1994 ● Regia: Mircea Cornișteanu ● Scenografia: arh. Traian Nițescu ● Decorul: Valeria Stoleru ● Costumele: Gabriela Cernescu ● Muzica: Nicu Alifantis ● Distribuția: Ion Fiscuteanu (Jupân Dumitrache), Mihai Gingulescu (Ipingescu), Nicu Mihoc (Chiriac), Suzana Macovei (Veta), Magda Catone, Monica Ristea (Zița), Cornel Răileanu (Rică Venturiano), Dan Chiorean (Spiridon).

După Sică Alexandrescu nu există vreun alt regizor care să fi făcut atât de mult pentru reprezentarea operei lui Caragiale, ca Mircea Cornișteanu. A dat o integrală a comediilor și dramei la Craiova – căreia i-a adăugat și colaje de momente și schițe – și a alcătuit cu mână proprie un scenariu, **Al matală, Caragiale**, punându-l în scenă în câteva ore. Aș nota chiar și o împrejurare mai particulară: având un neobișnuit talent de interpret, el a citit, în împrejurări publice, schițe ale marelui scriitor, cu un efect exploziv în anii prer evoluționari.

Ultima sa ispravă scenică e spectacolul **O noapte furtunoasă**, realizat la Teatrul Național din Târgu-Mureș. Vom spune de la început că e o reprezentație veselă, bine susținută actoricește în majoritatea rolurilor

și gândită pe un plan mai larg decât montări anterioare. Ilarie Chendi, unul dintre criticii contemporani cu scriitorul, observa, încă în 1897, că în comedia dintâi a dramaturgului găsim „persoane bine alcătuite”, „caractere lămurite”, „de fapt, figuri reale”, însă cu un mare coeficient de generalitate, mai ales în ce privește „semidocții”, „de care găsim la noi cu berechetul”. Iar intriga – mai zice criticul – e „simplă”. Sunt date ce configurează un realism de substanță și o posibilă proiectare în universalitate prin consistența tipologiei. Exegeze moderne au dus, desigur, și la înfățișări caricaturale ale personajelor, schematizări ale mediului și relațiilor, plonjări în abstract ale subiectului – unele din aceste concepții scenice stârnind chiar interes. Dar dacă e să luăm

Imagine din **O noapte furtunoasă** de Caragiale la TN Târgu-Mureș (regia: Mircea Cornișteanu)